

Venedau

door
B. de Keijzer

Inleiding

De reden het geslacht Venedau uit te zoeken was omdat er een verwantschap is met het geslacht Both van der Eem. Over de familie Venedau is in 2001 een genealogie gepubliceerd,¹ maar de verwantschap met het geslacht Both van der Eem komt daarin niet tot uitdrukking, en een tak, uitgaande van Gijsbert Venedau, is chronologisch niet juist geplaatst. Argumenten genoeg om alle gegevens nog eens tegen het licht te houden.

Vanwege de beperkte doelstelling streef ik geen volledigheid na. De persoonsnamen zijn waar mogelijk genormaliseerd.

Emmen, 2025 (afgesloten 16 september).²

Verklaring van de naam

De toenaam ‘Venedau’ komt in de archiefbronnen niet veel voor. De naam lijkt samengesteld te zijn uit twee elementen, namelijk ‘vene’ en ‘dau’. Het eerste zal ‘veen’ betekenen, en het twee ‘dauw’; samengesteld ‘veendauw’. Het zal hier vermoedelijk om de naam van een locatie of een hofstad gaan.

Van Gelder heeft het bij het rechte eind toen hij de niet nader te definiëren attributen in het wapen Venedau interpreteerde als dauwdruppels, en sprake is van een sprekend wapen.³

Herkomst

Het geslacht behoorde tot de lagere adel en is herkomstig uit de Grote Zuidhollandse Waard. Uit de archiefbronnen – voor zover bekend – blijkt dat het bezit aan leengoederen niet omvangrijk is. Omdat er geen zicht is op het bezit en omvang van eigen goederen, kan er weinig gezegd worden over de gegoedheid van het geslacht.

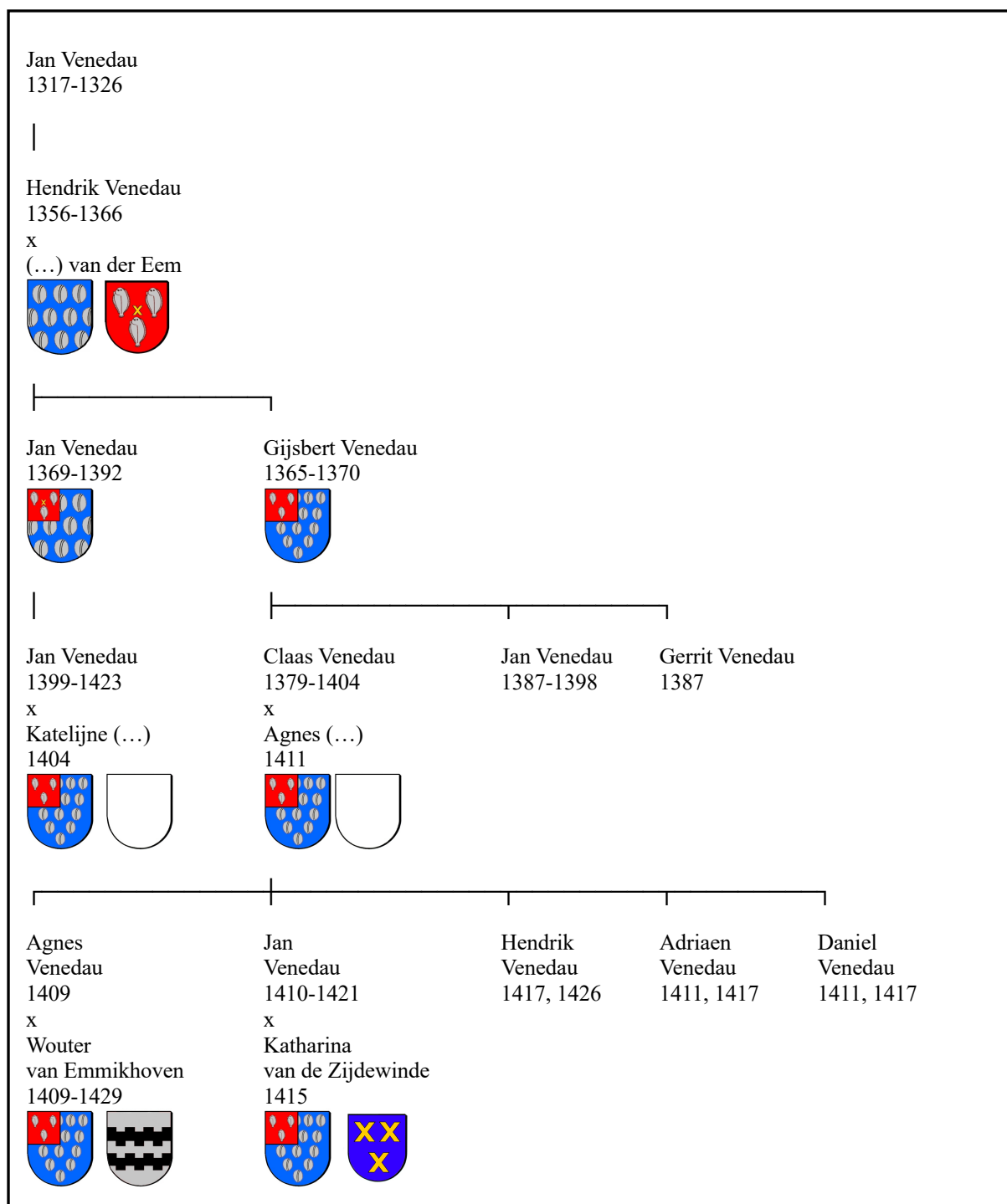
Hoe dan ook, het lijkt in schril contrast te staan met het huwelijk dat Hendrik Venedau heeft gesloten. Margaretha van Arkel, weduwe van heer Gijsbert Both van der Eem, noemt in haar testament van 1366 Hendrik Venedau haar zwager (= schoonzoon).

Dit sluit goed aan bij het door zijn zoon, Jan Venedau, gevoerde wapen, waarin een vrijkwartier met 3 botten (2:1); het wapen van zijn moeder. De in die tijd voorkomende Gijsbert Venedau zal ook een zoon van Hendrik Venedau zijn en vernoemd naar zijn moederlijke grootvader (geneagram 1).

¹ G.J. van Gelder, Het welgeboren geslacht Venedau uit de Grote Waard, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 56 (2001).

² Eventuele aanvullingen en verbeteringen op deze publicatie s.v.p. richten aan de webmaster van HoGenDa: webmasters@onsvoorgeslacht.nl

³ Van Gelder, Venedau, blz. 70.

Geneagram 1. Wapenschouw en genealogie Venedau.

Oudste vermelding (1288)

Er is in 1288 een vermelding van een oudere Jan Venedau. Op 1 oktober 1326 legt Willem van Witvliet een verklaring af over allerlei gebeurtenissen bij en tijdens de bouw van het kasteel tot Oosterhout (het Huis Strijen) door de heer van Strijen, op de grens tussen Brabant en Holland, en dat plaatsvond ten tijde dat hij knaap was en in dienst van de heer van Strijen ten tijde 'dat die wych te Woringhen' plaatsvond. Hij doelt op de veldslag bij Woeringen op 5 juni 1288. De

‘beemte’, waar het huis op staat, had hij gekocht van ‘Copperde van Oisterhoute’, en het daarbij gelegen bos van Jan Venedau.⁴

Chronologisch gezien zal hij de grootvader zijn van Jan Venedau, vermeld 1317-1323, waarmee de geregelde genealogie aanvangt (geneagram 2).

Gijsbert Both van der Eem 1275, 1285-1288	Jan Venedau 1288
Gijsbert Both van der Eem 1303-1305	(Hendrik Venedau)
Gijsbert Both van der Eem 1317-1333	Jan Venedau 1317-1326
(...) x	Hendrik Venedau 1356-1366

Geneagram 2. Stamreeksen Both van der Eem en Venedau.

Heraldiek

In wapenboek Bellenville staat het fraaie wapen Venedau omgewend afgebeeld. Dit wapen kan als volgt worden omschreven: een blauw veld beladen met tien dauwdruppels (3:4:3) met over alles heen een rood schildhoek beladen met drie zilveren botten (2:1) met in het midden een St. Andrieskruisje van goud, waarboven een afgewende steekhelm. Helmteken: een rode toernooihoed met een zilveren vlucht versierd met twee rode horizontale lijnen en daaroverheen een rood kruis.⁵

Het hiernaast afgebeelde wapen is gespiegeld (in de juiste stand gezet) ten opzichte van het wapen in het Wapenboek Bellenville (afb. 1).

In 1374 voerde Jan Venedau een gelijkkluidend wapen, waarschijnlijk zonder het St. Andreskruisje, in zijn zegel.⁶

Afb. 1. Het wapen Venedau.

Het belang van deze wapentekening is dat daarmee de kleuren bekend zijn. Opvallend is dat op deze wapentekening de drie botjes vergezeld gaan van een St. Andrieskruisje. Op de zegels van

⁴ Van Mieris II, blz. 402.

⁵ Pastoureaux, Wapenboek Bellenville, deel I, blz. 291; deel II, fol. 64v.

⁶ De Raadt, Sceaux Armoriés, deel IV, blz. 103.

de familie Venedau is dit kruisje door eerdere onderzoekers, die de zegels in echt hebben gezien, nooit opgemerkt. Er is ook geen zekerheid of op de zegels het kruisje staat. Helaas geven de matige foto's van de zegels daarover geen uitsluitsel.

In de wapens van de leden van de familie Venedau voor de wapenschouw (geneagram 1) heb ik het kruisje achterwege gelaten.

Genealogie

I. Jan Venedau, vermeld 1317-1326.

Op 3 augustus 1317 wordt Jan van der Dussen, ridder, beleend met een tiend in Nieuwerkerk in het ambacht van Gijsbert Both, ten noorden van de Alm, strekkende van het dijkweer, waar Jan Venedau op woont, tot het kerkweer.⁷ Jan van der Dussen blijkt op 1 augustus 1322 daarnaast een tiend in Nieuwerkerk in het ambacht van Both van der Eem, gelegen aan de Alm, strekkende van de Kerklaan en Heloord, in leen te hebben.⁸ Op 16 juni 1323 vestigt heer Jan van der Dussen, ridder, een lijftocht van 75 pond Hollands per jaar voor zijn vrouw Agniese, op de tiende in Nieuwerkerk in het ambacht van Gijsbert Both, ten noorden van de Op Alm lopende van het dijkweer, waar Jan Venedau op woont, tot het kerkweer, en op de smaltiende, strekkende van Jan Venedau tot Heloord.⁹

Op 2 oktober 1326 legt Jan Venedau een verklaring af, zoals zijn vader en andere oudere luiden hebben gezegd, over de landscheiding tussen Brabant en Holland. Omdat hij zelf geen zegel heeft, heeft hij gevraagd aan Heer Daniel van der Merwede, ridder, deze brief te zegelen.¹⁰

Uit dit huwelijk:

1. *Hendrik Venedau (alias Hendrik Poppen)*, volgt III.

III. *Hendrik Venedau (alias Hendrik Poppen)*, beleend voor Aleid, vrouwe van Putten en Strijen, met een tiende in Raamsdonk 22 april 1356, idem na overdracht door voornoemde Aleid met het leen 24 oktober 1357,¹¹ idem met 3½ morgen land, gelegen aan de Op Alm, 27 oktober 1357,¹² vermeld 1356-1366, overl. tussen 21 april 1366 en 26 februari 1369, tr. (...) *van der Eem*,¹³ dr. van Gijsbert Both van der Eem en Margaretha van Arkel.

Op 27 oktober 1357 oorkonden Boudijn, heer van Praat, en zijn vrouw Alijt, dat zij in erfleen hebben gegeven aan Hendrik Venedau 3½ morgen land, gelegen bij het huis, waar zijn vader Jan op woonde, tegen een heergewaad van een paar witte handschoenen.¹⁴ In 1361 komt hij voor op de leenmannenlijst van de heer van Putten en Strijen: 'Item Heinric Venedau houd van mijns heere vier marghen lands, ligghende an die Upalme, daer hi woont achter sijn huus'.¹⁵

Sweder van Abcoude, heer van Gaasbeek, van Putten en Strijen, Roelof de Cock, Jan van de Wateringe, ridders, en Hendrik Venedau, e.a. verklaren op 16 september 1364 dat zij bij

⁷ Kort, Leenkamer Altena (1985), blz. 190 (leen 23).

⁸ Kort, Leenkamer Altena (1985), blz. 191 (leen 24).

⁹ HUA, Verzameling Van Buchel-Booth, inv.nr. 453, d.d. 16-6-1323.

¹⁰ Van Mieris II, blz. 403, d.d. 2-10-1326.

¹¹ Kort, Leenkamer De Voogd (2004), blz. 305 (leen 1).

¹² Kort, Leenkamer Strijen (1979), blz. 51-52 (leen 38).

¹³ B. de Keijzer, *Both van der Eem* (Emmen, 2025). Gepubliceerd op HoGenDa.

¹⁴ Van der Gouw, Putten-2, regest no. 160, blz. 332, d.d. 27-10-1357.

¹⁵ Van der Gouw, Putten-2, regest no. 185, blz. 347, d.d. 1361; Ons Voorgeslacht 1970, blz. 72.

Tielman heer Jansz. een lening gesloten hebben, en beloven hem het komende jaar, voor 29 augustus, £ 300 groten te zullen betalen, waarbij voor elke dag uitstel £ 1 als boete moet worden betaald.¹⁶

Op 26 april 1366 maakt Margaretha van Arkel, vrouwe van der Eem, haar testament. Tot de uitvoerders van haar testament benoemt zij Heer Jan van Arkel, bisschop van Luik, haar broer, als 'principael' (hoofuitvoerder), heer Ludolf Overdevecht, haar kapellaan en neef, Ewijck, vicaris van Ten Dom te Utrecht, en Hendrik Venedau, haar 'zuagher' (= schoonzoon). Voor zijn 'arbeit' krijgt hij 30 pond toebedeeld.¹⁷

Uit dit huwelijk:

1. *Jan Venedau Hendriksz.*, volgt IV-a.
2. *Gijsbert Venedau*, volgt IV-b.

IV-a. *Jan Venedau Hendriksz.*, beleend na dode van zijn vader met een tiende in Raamsdonk 26 februari 1369,¹⁸ idem na dode van zijn vader met 3½ morgen land, gelegen aan de Opalm, omstreeks 1369,¹⁹ idem na overdracht door Joost Westfalinc met alle uitlanden en vervallen dijk, gelegen in de ambachten van Gijsbert Both, 18 januari 1380, met ledige hand 1390,²⁰ vermeld 1369-1392, overl. tussen 1392 en 18 april 1399.

Jan Venedau vecht op 20 augustus 1371 aan Brabantse zijde mee in de slag bij Basweiler en werd gevangen genomen. In 1374 moet hij zich voor een bedrag van 443 'moutons' vrijkopen. Hij zegelt volgens De Raadt de akte met een wapen bestaande uit 'elf dauwdruppels, in de rechter bovenhoek vergezeld van een vrijkwartier, beladen met drie botten'.²¹

In een reeks aantekeningen (ongedateerd = 20 april 1380)²² van achterlenen, die van het Sticht Utrecht zouden zijn geweest,²³ blijkt het volgende: 'Jan Venedau de helfte van allen vuytlanden ende allen vervallen dijk ende allen vervallen wegen die leggen in heren Gijsbert Bots ambacht ten rechten leene dit cofte hij tegens Joost Westphalinc'.²⁴

In 1392 wordt Jan Venedau vermeld als (leenman)getuige.²⁵

Kind:

1. *Jan Jansz. Venedau*, ambachtsheer van Tolloysen (1415), beleend na dode van zijn vader met 3½ morgen land, gelegen aan de Op Alm, 18 april 1399,²⁶ idem na dode van zijn vader met alle uitlanden en vervallen dijk, gelegen in de ambachten van Gijsbert Both, 13 mei 1399,²⁷ idem na dode van zijn vader met een tiende in Raamsdonk en draagt

¹⁶ Van der Gouw, Putten-2, regist no. 216, blz. 361-362, d.d. 16-9-1364.

¹⁷ HUA, Archief domkapittel, inv.nr. 3022, d.d. 26-11-1366.

¹⁸ Kort, Leenkamer De Voogd (2004), blz. 305 (leen 1).

¹⁹ Kort, Leenkamer Strijen (1979), blz. 51-52 (leen 38).

²⁰ Kort, Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard (1996), blz. 278 (leen 71).

²¹ De Raadt, Sceaux Armoriés, deel IV, blz. 103. Met verwijzing naar 'Chartres Brabant'.

²² Kort, Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard (1996), blz. 278 (leen 71).

²³ HUA, Verzameling Van Buchel-Booth, inv.nr. 2, fol. 87: 'Register van zeeckere achterlenen deze landen vande Heeren van Cuijck, van Voorne, van Amstelle, van Woerden ende van Velsen, welcke landen alle tesamen Stichtsche leenen plachten te wesen ende bij die van Hollant onder deheel van confiscatie aen haer getogen'.

²⁴ HUA, Verzameling Van Buchel-Booth, inv.nr. 2, fol. 90v.

²⁵ Kort, Leenkamer Eemstein (1997), blz. 164 (leen 2).

²⁶ Kort, Leenkamer Strijen (1979), blz. 51-52 (leen 38). Abusievelijk staat er 'Jan Venedau Hendriksz.'.

²⁷ Kort, Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard (1996), blz. 278 (leen 71).

meteen de helft over 6 november 1399,²⁸ beleend na opdracht uit eigen met een huis en hofstede met het stenen huis, strekkende van de Baksloot tot de dijk, verm. gelegen Almonde, 6 november 1399,²⁹ draagt alle uitlanden en vervallen dijk over 11 november 1400,³⁰ idem het huis en hofstede over na 1404,³¹ baljuw van Zuidholland (1407),³² beleend na overdracht met het ambacht Tolloysen 20 februari 1415,³³ draagt het leen van 3½ morgen over 31 juli 1415,³⁴ vermeld met het ambacht Tolloysen 6 maart 1421,³⁵ heemraad van de Grote Zuidhollandse Waard (1423),³⁶ vermeld 1399-1423, tr. (lijftocht 2 november 1404)³⁷ *Katelijne (...)*.

Op 8 januari 1404 verkoopt Jan Venedau te Dordrecht namens vrouwe Aleid van der Merwede, vrouwe van Cronenburg, een huis, staande op de Riedijk voor 60 lb. Holl.³⁸ Jan van de Zijdedwinde Jansz. en Jan Venedau beloven op 16 september 1404 namens Claas Venedau 23 pond Hollands, die hij aan de stad Dordrecht schuldig is, te betalen voor 11 november aanstaande of uiterlijk 14 dagen daarna. Claas Venedau belooft zijn borgen schadeloos te houden.³⁹ Jan Venedau heeft voor eind mei 1405 de helft van het huis 'Beyeren' te Dordrecht verkocht.⁴⁰

De tienden in het ambacht de Eem, die Jan Venedau Jan Venedausz. in leen houdt van de heer van Brederode, draagt hij op 6 maart 1415 over aan zijn leenheer, waarbij hij tevens afstand doet van alle rechten op de tienden.⁴¹ Op dezelfde dag draagt Walraven, heer van Brederode, aan het Kapittel St. Pieter de eigendom op van de tienden in het ambacht van der Eem, die Jan Jansz. Venedau van hem in erfleen hield.⁴² Op 10 september 1415 bevestigde Jan Venedau Jansz. voor de richter en schepenen van het ambacht Van der Eem de voornoemde overdracht.⁴³

²⁸ Kort, Leenkamer De Voogd (2004), blz. 305 (leen 1).

²⁹ Kort, Leenkamer Oosterhout (2006), blz. 541 (leen 2).

³⁰ Kort, Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard (1996), blz. 278 (leen 71).

³¹ Kort, Leenkamer Oosterhout (2006), blz. 541 (leen 2).

³² Balen, Dordrecht, blz. 7.

³³ Kort, Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard (1996), blz. 311 (leen 127).

³⁴ Kort, Leenkamer Strijen (1979), blz. 51-52 (leen 38).

³⁵ Kort, Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard (1996), blz. 311 (leen 127).

³⁶ Van Mieris IV, blz. 672-673, d.d. 23-4-1423.

³⁷ Kort, Leenkamer Oosterhout (2006), blz. 541 (leen 2).

³⁸ RAD, Dordrecht (toegang 1), inv.nr. 13 (akteboek), fol. 7 (akte 39), d.d. 7-2-1404: 'Int jaer vorscreven sdinxdag na dortien dach calengierde Jan Venedau als ghemachticht vanden vrou Alide vanden Merwede, vrou van Kronenburgh, in enen brief, die scepenen gesien ende gehoert hebbende, sulken coep van enen huse, staende opten Rediic dat Daniel, heer Willemsz. toebehoerde, ende hi vercoft heeft. Dit dede hi met enen brief sprekende op Daniel vorscreven van lx lib. Hollants'.

³⁹ RAD, Dordrecht (toegang 1), inv.nr. 13 (akteboek), fol. 13 (akte 173), d.d. 16-9-1404: 'Int jaer voirscreven (1404) xvi dach in septembris geloofde Jan vanden Ziidwinde Jansz. ende Jan Venedau, voer Claes Venedau, xxiii lib. gr. te betalen tsinte martinis dach inden winter naestcomende, jof xiiii dage daer na, ende waert dat die stede twischat gelt hebben woude, soe soude hier toe ghenen noch Jan vanden Ziidwinde ende Jan Venedau voirscreven gesamenderhant xxiii lib. gr. binnen xiiii dagen na der stede vermanen, hierof heeft Cleis Venedau vornoemt siin borgen vorscreven gelooft schadeloes te houden'.

⁴⁰ RAD, Dordrecht (toegang 1), inv.nr. 13 (akteboek), fol. 19v (akte 281), d.d. mei 1404: 'Int jaer voirscreven (1405) pentecia die majj calangierde jonfrou Machtelt, Ricout Haex wedue, die helft van 'Beyeren', die Jan Venedau vercoft heeft'. P.S.: Pinksteren valt in 1404 in juni. Blijkens de voorliggende (no. 280) en volgende (no. 282) akte valt de datum – indiende de chronologie strikt is aangehouden – tussen 29 mei en 1 juni 1405.

⁴¹ Kort, Leenkamer Eemstein (1997), blz. 164 (leen 2); Van Mieris IV, blz. 672, d.d. 6-3-1415.

⁴² HUA, Archief Kapittel St. Pieter, inv.nr. 813, d.d. 6-3-1415.

⁴³ Van Mieris IV, blz. 315, d.d. 10-9-1415.

Jan Venedau heeft met Wouter Scoenhout Aerntsz. een geschil over de leengoederen die hij houdt van de heer van Nassau als heer van de Lek, gelegen in het 'onlant'. De Dordtse schepenbank bepaalt op 5 juli 1421 dat Jan de goederen zal behouden totdat Wouter Scoenhout door de leenheer in het gelijk zal worden gesteld.⁴⁴

De goede luiden van de stad Dordrecht, hoogheemraden, heemraden, etc. van de Grote Zuidhollandse Waard treffen op 1 oktober 1421 een overeenkomst met broeder Jacob Jacobsz., Gerrit Jacobsz., Pieter Jacobsz., broers, en Seger Pietersz., vanwege jonkheer Van Gaasbeek, in die zin dat de jonkheer tegen een betaling van 38 Engelse nobelen zijn achterstallige verplichtingen jegens genoemde Waard worden kwijtgescholden, verder dat de twee heulen van de jonkheer, gelegen voor 'Den Brouck', zullen blijven functioneren, waar tegenover die van de Grote Zuidhollandse Waard het land tussen de vlieten voor 'Den Brouck' zullen blijven gebruiken, en voorts dat de kleine bruggen aldaar zullen blijven liggen. Getuige voor de stad Dordrecht is o.a. Jan Venedau Claesz., en namens de jonkheer Van Gaasbeek o.a. Jan Venedau. Met de zegels van Jan Venedau (afb. 2) en Jan Venedau Claasz. (afb. 6).⁴⁵

Afb. 2. Zegel van Jan Venedau (1421).⁴⁶
(Foto Nationaal Archief)

IV-b. *Gijsbert Venedau*, knaap (1370), vermeld 1365-1370, overl. tussen 17 april 1370 en 7 november 1379.

Gijsbert Venedau en Jan van Wyffliet procederen tegen de bisschop van Utrecht over de eigendom van tienden in Babyloniënbroek. Op 26 april 1365 gelast de officiaal van Keulen de

⁴⁴ RAD, Dordrecht (toegang 1), inv.nr. 13 (akteboek), fol. 180v (akte 2394), d.d. 5-7-1421: 'Int haer xxi v daghe in julio wert gewist mit vollen vonnis tusschen Jan Venedau op d'een zide, ende Wouter Scoenhout Aerntsz. op d'ander zide, roerende van sulke guede gelegen int Onlant diemen vande jonchere van Nassou te leen hout, in dese manieren na woorden ende weder woerden na allen bethoen dat scepenen gesien hebben ende na alre bedingen tale, dat Wouter Scoenhout sal Jan Venedau inden guede vorscreven laten berusten totte tiit toe dat hi hem daer wt windt voer den heren daer men die guede vorscreven of te leen hout als etc, nv na den etc. vanden stede'.

⁴⁵ NA, Heren van Putten (toegang 3.19.43) inv.nr. 59, d.d. 1-10-1421.

⁴⁶ Beschrijving: 1. omschrift: SIGIL+IAN/ VENEDAU

2. kenmerken: rond, ca. - mm, groene was, beschadigd.

3. zegelbeeld: een schuingeplaatst gotisch schild, waarboven een pothelm met als helmteken een toernooihoed voorzien van een vlucht.

4. wapen: 15 dauwdruppels (5:4:3:2:1) met over alles heen een schildhoek beladen met drie botten (2:1).

heren van Horne, Altena en Heusden, dat zij zich buiten de zaak dienen te houden op straffe van excommunicatie en een boete van 300 goudgulden.⁴⁷

Willem, heer van Oosterhout, ridder, en Willem van Dalem, heer van Dongen, knaap, beëindigen op 17 april 1370 hun geschil over het leenmanschap van Dongen. Getuige o.a. Gijsbert Venedau, knaap.⁴⁸ Aan de oorkonde hangt zijn zegel (afb. 3).⁴⁹

Afb. 3. Zegel van Gijsbert Venedau (1370).⁵⁰
(Foto Nationaal Archief)

Kinderen:

1. *Claas Venedau Gijsbertsz.*, volgt V.
2. *Jan Venedau*, vermeld 1387-1398.

Jan Venedau wordt op 30 april 1387 door de magistraat van Dordrecht veroordeeld tot boetedoening en het laten metselen van één roede muur.⁵¹ Op 26 juli 1387 zijn Jan Venedau en zijn broer Gerrit Venedau gezamenlijk borg voor een vierde deel van vaderszijde van Jan van Hoorn,⁵² die in Dordrecht heimelijk werd doodgeschoten.⁵³ Er is een lijst, gedateerd 7 mei 1398, met de ‘gemeene (leen)mannen in den Gestichte van Utrecht, en de landden van Gelre’ van de graaf van Holland, w.o. genoemd ‘Jan Veindau’.⁵⁴

3. *Gerrit Venedau*, vermeld 1387.

⁴⁷ Van Bavel, Heusdense Cisterciënzerkloosters, regist no. 71, d.d. 26-4-1365.

⁴⁸ Drossaers, Domeinraad-I, regist no. 670, d.d. 17-4-1370 (zie: bijlage II).

⁴⁹ NA, Archief Nassausche Domeinraad-1 (toegang 1.08.1), inv.nr. 496, d.d. 17-4-1370.

⁵⁰ Beschrijving: 1. omschrift: [niet te lezen]

2. kenmerken: rond, ca. - mm, groene was, beschadigd.

3. zegelbeeld: een schuingeplaatst gotisch schild, waarboven een pothelm met als helmteken een toernooihoed voorzien van een vlucht.

4. wapen: 15 dauwdruppels (5:4:3:2:1) met over alles heen een schildhoek verm. beladen met 3 botten (2:1).

5. bijzonderheden: het zegel is geplet.

⁵¹ RAD, Dordrecht (toegang 1), inv.nr. 4 (klepboek), fol. 87 (akte 829), d.d. 30-4-1387: ‘Overmits dat hi ~~onss~~ ander onssen vianden gewandert heeft ende wt onss stede trecket ende gheven gemenen last en heeft nv willen draghen mitten stede buten oerlove vande stede. So sal hi daer voer godeteren ende der stede te beteringe doen maken ofte kerchoff een roey muer ende dat wel te verborghen sij alre manieren als voerscreven is’.

⁵² RAD, Dordrecht (toegang 1), inv.nr. 4 (klepboek), fol. 24 (akte 99), d.d. 26-7-1387 (zie: bijlage III).

⁵³ Van Gelder, Venedau, blz. 72.

⁵⁴ Van Mieris III, blz. 674-675, d.d. 7 mei 1398.

V. *Claas Venedau Gijsbertsz.*, knaap (1392), beleend met de halve tiende, gelegen Babyloniënbroek, 1379, idem na overdracht met tien hoeven moer en wildernis, gelegen Raamsdonk, 12 maart 1388,⁵⁵ idem met ledige hand met vijftien hoeven veen, gelegen in 's-Gravenmoer 1390,⁵⁶ idem na overdracht met de 'edelhoeven', gelegen aan de Dussen in Muilkerk, 19 februari 1399,⁵⁷ idem met het eerste leen 5 augustus 1399,⁵⁸ nog vermeld met het tweede leen 1 november 1404,⁵⁹ vermeld 1379-1404, overl. tussen 1 november 1404 en 17 november 1410, tr. *Agnes (...)*, vermeld 1411.⁶⁰

In de oudste lijst van leenmannen van de bisschop van Utrecht, tot stand gekomen na 7 november 1379, komt de volgt inschrijving voor: 'Item Claes Venydau ende Jans van Wiiflic⁶¹ Dirics soen houden samentlike den halven tienden in Babolonienbroec, smal ende grof, daer dat wederdeel of toebehoert den abt van sente Truden, als hem dat aenghestorven is van vrouwe Mechtelden, vrouwe van Riede, diet van den ghestichte te houden plach'.⁶²

Nicolaas Venedau Gijsbertsz. wordt op 12 maart 1388 na overdracht door Ludolf Hendrik Zegersz. van Wendelsnesse beleend met tien hoeven moer en wildernis, naast vijf hoeven van Gerard Note (Gerrit Noot) noordwaarts naar Raamsdonk, met gerecht en goed. Elke hoeve is groot 16 morgen, belast met heervaat en erfcijs ten behoeve van de graaf van Holland, gelegen in 's-Gravenmoer.⁶³ In 1390 wordt Nikolaas Venedau beleend met ledige hand met vijftien hoeven veen, gelegen in 's-Gravenmoer boven Raamsdonk bij de Ham.⁶⁴

In 1392 wordt Nicolaas Venedau vermeld als (leenman)getuige.⁶⁵

Op 28 december 1392 bevestigen Gijsbert, heer van Langerak, Wouter uten Houde, pastoor te Munsterkerk, Aernt van Drongelen, Aernt van der Dussen, Claas Venedau en Claas Beerijnsz., dat heer Aernt van der Dussen, baljuw van Zuidholland, en Jan van Drongelen, heer van Eeten en Meeuwen, hun geschillen over de zwaandrift hebben bijgelegd, waarbij heer Aernt van der Dussen her recht verkreeg op de broedende zwanen in de Dussen, de Voorne, de Alm en de Donge, en heer Jan van Drongelen op de broedende zwanen in zijn heerlijkheid.⁶⁶

Er is een lijst, gedateerd 7 mei 1398, met de 'gemeene (leen)mannen in den Gestichte van Utrecht, en de landden van Gelre' van de graaf van Holland, w.o. genoemd 'Clais Venedau'.⁶⁷

Op 19 februari 1399 wordt Nicolaas Venedau na overdracht door Aernt van Wijk Jansz., beleend met de 'edelhoeven', bestaande uit twee hoeven, met het ambacht, gelegen aan de Dussen in Muilkerk, te delen tussen zijn zoons Adriaan en Daniel.⁶⁸

⁵⁵ Kort, Leenkamer Oosterhout (2006), blz. 553 (leen 42).

⁵⁶ Kort, Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard (1996), blz. 281 (leen 80).

⁵⁷ Kort, Leenkamer Altena (1985), blz. 187 (leen 15).

⁵⁸ Maris, Lenen Nedersticht, blz. 78 (leen 90).

⁵⁹ Kort, Leenkamer Oosterhout (2006), blz. 553 (leen 42).

⁶⁰ Kort, Leenkamer Altena (1985), blz. 187 (leen 15).

⁶¹ Bedoeld is: 'Wiiflit'.

⁶² De Keijzer, Leenmannen van de Bisschop, blz. 56.

⁶³ Kort, Leenkamer Oosterhout (2006), blz. 443 (leen 42).

⁶⁴ Kort, Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard (1996), blz. 281 (leen 80).

⁶⁵ Kort, Leenkamer Eemstein (1997), blz. 164 (leen 2).

⁶⁶ Hendriks, Dussen, blz. 34. Met verwijzing naar ARA Brussel, 'Les archives de la seigneurie de Dussen', inv.nr. 1 (11), d.d. 28-12-1392.

⁶⁷ Van Mieris III, blz. 674-675, d.d. 7 mei 1398.

⁶⁸ Kort, Leenkamer Altena (1985), blz. 187 (leen 15).

Jan van de Zijdwinde Jansz. en Jan Venedau beloven op 16 september 1404 namens Claas Venedau 23 pond Hollands, die hij aan de stad Dordrecht schuldig is, te betalen voor aanstaande 11 november of uiterlijk 14 dagen daarna. Claas Venedau belooft zijn borgen schadeloos te houden.⁶⁹

Uit dit huwelijk:

1. *Agnes Venedau*, vermeld 1409, tr. *Wouter Segersz. van Emmikhoven*,⁷⁰ heer van Emmikhoven (1409), vermeld 1409-1429, overl. voor 7 september 1439, zn. van Seger Woutersz. en (...) van Uytwijck.
2. *Jan Venedau*, beleend na dode van zijn vader met de helft van de grof- en smaltienden in Babyioniënbroek 17 november 1410,⁷¹ idem na dode van zijn vader met tien hoeven moer en wildernis, gelegen Raamsdonk, 27 januari 1411,⁷² idem met vijftien hoeven veen, gelegen in 's-Gravenmoer, 9 mei 1411,⁷³ draagt het eerste leen over 27 maart 1415,⁷⁴ idem de laatste twee lenen 29 november 1415,⁷⁵ vermeld 1410-1421, tr. *Katharina van de Zijdwinde*, vermeld 1415, dr. van Jan van de Zijdwinde.

Frederik van Blankenheim, bisschop van Utrecht, beleent op 17 november 1410 Jan Venedau Claesz. met de helft van de grof- en smaltienden in Babyioniënbroek, waarvan de andere helft de abt van Sint Truiden, zoals Claas zijn vader gehouden heeft.⁷⁶

Op 15 maart 1415 oorkonden de schepenen van Heusden dat Rutger Noydensz. van Andel en zijn vrouw Aryt (Adriana) Jansdr. van Veen hebben beloofd te betalen 60 gouden Engelse nobel en nog 6 nobel jaarlijks aan Jan Venedau Claesz. of aan een andere eventuele bezitter van de helft van de tiende van Babyioniënbroek, die afkomstig is van Pieter van Giessen Jansz. van Veen, en waarvan de andere helft toekomt aan het klooster van Sint Truiden.⁷⁷ Hierna belooft Jan Venedau Claesz. een dag later, 16 maart, de abt en het convent van Sint Mariëncroon te Heusden ten eeuwige dage te zullen vrijwaren voor schade van de kant van Pieter van Giessen Jansz. van Veen aan de tiende in Babyioniënbroek, welke Jan voorn. aan het convent heeft verkocht.⁷⁸

Hierna belooft Jan Venedau Claesz. op 25 maart 1415 aan de abt en het convent van Sint Mariëncroon, ingeval dat deze het recht van de helft van de tiende te Babyioniënbroek binnen een periode van 10 jaar zou worden betwist, dat hij hun dan de koopsom zal terugbetalen, de geleden schade en lasten vergoeden en daarvoor met 3 paarden en 2 knechten in leistung zal gaan.⁷⁹ Hij bezegelt de oorkonde (afb. 4).

⁶⁹ RAD, Dordrecht (toegang 1), inv.nr. 13 (akteboek), fol. 13 (akte 173), d.d. 16-9-1404: 'Int jaer voirscreven (1404) xvi dach in septembris geloofde Jan vanden Ziidwinde Jansz. ende Jan Venedau, voer Claes Venedau, xxiii lib. gr. te betalen tsinte martinis dach inden winter naestcomende, jof xiiii dage daer na, ende waert dat die stede twischat gelt hebben woude, soe soude hier toe ghenen noch Jan vanden Ziidwinde ende Jan Venedau voirscreven gesamenderhant xxiii lib. gr. binnen xiiii dagen na der stede vermanen, hierof heeft Cleis Venedau vornoemt siin borgen vorscreven gelooft schadeloes te houden'.

⁷⁰ B. de Keijzer, *Van Kijfhoek (Emmikhoven en Blokland)* (Emmen, 2024). Gepubliceerd op HoGenDa.

⁷¹ Maris, Lenen Nedersticht, blz. 78 (leem 90).

⁷² Kort, Leenkamer Oosterhout (2006), blz. 553 (leen 42).

⁷³ Kort, Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard (1996), blz. 281 (leen 80).

⁷⁴ Maris, Lenen Nedersticht, blz. 78 (leem 90).

⁷⁵ Kort, Leenkamer Oosterhout (2006), blz. 553 (leen 42); Kort, Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard (1996), blz. 281 (leen 80).

⁷⁶ Van Bavel, Heusdense Cisterciënzerkloosters, regest no. 342, d.d. 17-11-1410.

⁷⁷ Van Bavel, Heusdense Cisterciënzerkloosters, regest no. 393, d.d. 15-3-1415.

⁷⁸ Van Bavel, Heusdense Cisterciënzerkloosters, regest no. 394, d.d. 16-3-1415.

⁷⁹ Van Bavel, Heusdense Cisterciënzerkloosters, regest no. 395, d.d. 25-3-1415. Oorspr. inv.nr. 169-K.

Afb. 4. Zegel van Jan Venedau (1415).⁸⁰
(Foto Brabants Historisch Informatie Centrum)

Rutger Noydensz. van Andel oorkondt op 25 maart 1415 dat hij beloofd heeft aan Jan Venedau Claesz. of aan de bezitter van de halve tiend in Babyioniënbroek tegenover Pieter van Giessen een waarborgsom van 60 Engelse nobels eens en nog jaarlijks 6 nobel en dat hij bij nalatigheid van betalen binnen 8 dagen met twee paarden en één knecht in een herberg in Heusden in leistung zal gaan.⁸¹ Op 27 maart 1415 oorkondt Frederik, bisschop van Utrecht, dat Katharina, vrouw van Jan Venedau, 'lachendes monts' afstand heeft gedaan van haar lijftocht aan de helft van de tiend in Babyioniënbroek.⁸²

Afb. 5. Zegel van Jan Venedau Claasz. (1415).⁸³
(Foto Brabants Historisch Informatie Centrum)

⁸⁰ Beschrijving: 1. omschrift: [-]/VENEDAU

2. kenmerken: rond, ca. - mm, bruine was, beschadigd.

3. zegelbeeld: een schuingeplaatst gotisch schild, waarboven een pothelm met als helmteken een toernooihoed voorzien van een vlucht, met als schildhouders een adelaar met gespreide vleugels (rechts) en niet te onderscheiden (links).

4. wapen: 15 dauwdruppels (5:4:3:2:1) met over alles heen een schildhoek beladen met drie botten (2:1).

5. bijzonderheden: het zegel is geseald.

⁸¹ Van Bavel, Heusdense Cisterciënzerkloosters, regist no. 396, d.d. 25-3-1415.

⁸² Van Bavel, Heusdense Cisterciënzerkloosters, regist no. 397, d.d. 27-3-1415.

⁸³ Beschrijving: 1. omschrift: [niet te lezen]

2. kenmerken: rond, ca. - mm, groene was, beschadigd.

3. zegelbeeld: een schuingeplaatst gotisch schild, waarboven een pothelm met als helmteken een toernooihoed voorzien van een vlucht.

4. wapen: 15 dauwdruppels (5:4:3:2:1) met over alles heen een schildhoek beladen met drie botten (2:1).

5. bijzonderheden: het zegel is geseald.

Tenslotte oorkondt Jan Venedau Claasz. op 30 april 1415 dat hij aan de abt en het convent van Sint Mariëncroon te Heusden verkocht heeft de tiende in Babyloniënbroek voor de som van 665 Franse kronen.⁸⁴ Hij bezegelt de oorkonde (afb. 5). Jan Venedau Claesz. draagt op 6 februari 1416 aan de procurator een erfpacht en een erfcijns over uit een stuk land, gelegen 's-Gravenmoer.⁸⁵

Er is een twist ontstaan tussen Jan van der Zijdwinde enerzijds en Jan Venedau Claasz. en Willem van Gent, zijn zwagers, anderzijds. Op 21 juli 1421 doet het gerecht van Dordrecht uitspraak waarbij de berechting wordt overgelaten 'binnenlands', waar het erf is gelegen.⁸⁶

De goede luiden van de stad Dordrecht, hoogheemraden, heemraden, etc. van de Grote Zuidhollandse Waard treffen op 1 oktober 1421 een overeenkomst met broeder Jacob Jacobsz., Gerrit Jacobsz., Pieter Jacobsz., broers, en Seger Pietersz., vanwege jonkheer Van Gaasbeek, in die zin dat de jonkheer tegen een betaling van 38 Engelse nobelen zijn achterstallige verplichtingen jegens genoemde Waard worden kwijtgescholden, dat de twee heulen van de jonkheer, gelegen voor 'Den Brouck', zullen blijven functioneren, waar tegenover die van de Grote Zuidhollandse Waard het land tussen de vlieten voor 'Den Brouck' zullen blijven gebruiken, en voorts dat de kleine bruggen aldaar zullen blijven liggen. Getuige voor de stad Dordrecht is o.a. Jan Venedau Claesz., en namens de jonkheer Van Gaasbeek o.a. Jan Venedau. Bezegeld door o.a. Jan Venedau, en Jan Venedau Claasz. (afb. 6)⁸⁷

Afb. 6. Zegel van Jan Venedau Claasz. (1421).⁸⁸
(Foto Nationaal Archief)

⁸⁴ Van Bavel, Heusdense Cisterciënzkerkloosters, regest no. 399, d.d. 30-4-1415. Oorspr. inv.nr. 169-N.

⁸⁵ Sanders, Kartuizerklooster, regest no. 674, d.d. 6-2-1416.

⁸⁶ RAD, Dordrecht (toegang 1), inv.nr. 13 (akteboek), fol. 180v (akte 2393), d.d. 21-7-1421: 'Int jaer xxi ix daghe in julio wart bevolen hier in te teykenen een vonnes dat gewist is tusschen Jan vanden Ziidwinde op d'een zide ende Jan Venedau Claesz. ende Willem van Ghendt, sinen zwagers, mit horen geselschap op d'ander ziide, roerende van erfenesse daer si om dinghen. In dese manieren na woerde ende wederwoerde ende na alre bedingder talen, soe si op beiden ziiden dingen om erfnesse, dat men dit berechten sal binnen lans daer dat erve gelegen is als etc. is na den etc. van den stede'.

⁸⁷ NA, Heren van Putten (toegang 3.19.43) inv.nr. 59, d.d. 1-10-1421.

⁸⁸ Beschrijving: 1. omschrift: [niet te lezen]

2. kenmerken: rond, ca. - mm, groene was, beschadigd.

3. zegelbeeld: een schuingeplaatst gotisch schild, waarboven een pothelm met als helmteken een toernooihoed voorzien van een vlucht.

4. wapen: 15 dauwdruppels (5:4:3:2:1) met over alles heen een schildhoek beladen met drie botten (2:1).

4. *Hendrik Venedau*, vermeld 1417, 1426.

Op 4 juli 1417 verkoopt Hendrik Venedau Claasz. aan Pieter Boelen 9 gaarden land, gelegen in Raamsdonk, alsmede de goederen die wijlen zijn vader daar had. Borgen zijn Daniel en Adriaan, zijn broers.⁸⁹ Schepenen van Geertruidenberg oorkonden op 19 maart 1426 dat de rechter en heemraden van Raamsdonk verklaard hebben dat Hendrik Venedau Claesz. opdroeg aan Peter Boelen een erfpacht uit de goederen die Claes Venedau op het laatst van zijn in Raamsdonk bezat, en een erfcijs uit Lodders weer in Raamsdonk.⁹⁰

4. *Adriaan Venedau*, beleend na dode van zijn vader met de westelijk helft van de 'Edelhoeven', gelegen aan de Dussen, 9 mei 1411, borg 1417, overl. voor 1459.⁹¹
5. *Daniel Venedau*, beleend na dode van zijn vader met de oostelijke helft van de 'Edelhoeven', gelegen aan de Dussen, 9 mei 1411, borg 1417, overl. voor 1459.⁹²

Daniel Venedau Claesz. gaf op 24 augustus 1415 over aan Gerrit Emontsz., ten behoeve van Peter Hughensz., een hofstad, geheten 'het Hof', met het aanliggende land in Babyloniënbroek.⁹³

⁸⁹ Sanders, Kartuizerklooster, regest no. 695, d.d. 4-7-1417.

⁹⁰ Sanders, Kartuizerklooster, regest no. 765, d.d. 19-3-1426.

⁹¹ Kort, Leenkamer Altena (1985), blz. 187 (leen 15).

⁹² Kort, Leenkamer Altena (1985), blz. 187 (leen 15).

⁹³ Sanders, Kartuizerklooster, regest no. 673, d.d. 24-8-1415.

Bijlagen

I. Willem, heer van Horne en Altena, bevestigt de lijftocht, die heer Jan van der Dussen aan zijn vrouw heeft gemaakt, d.d. 16-6-1323.⁹⁴

Wi Coppert Droghe Tyckenzoen, Jan die Vosse van Eemkercke, Jan Meus zoen, ende Robbe Janszoen, scepenen in Sente Gheerdenberghe, maken kond allen luden dat wi ghesien ende naerstelicke overlesen hebben eenen brief ongherazeert, onghecanceleert, gans ende ghave, sprekende van woirde te woirde alse hier na ghescreven staet.

Wi Willem van Hoirne, here van Altena, maken kond ende kenlike allen luden die desen brief sellen sien of horen lesen, dat voir ons quam her Jan van der Dussene, riddere, bi wille ende consente Jans sins outsten zoene: Ende maecke met onse hand vere Angnesen, sinen wiifte, te rechter lijftochten alse voir vijfte ende tseventich pond Hollantsche tsiaers alsulc ghoed alse hier na ghescreven staet. Inden eersten soe maeck hi voir die tiende vander noirts side vander Opalme ter Nieuwerkercke, in Ghisebrecht Bots ambacht, aenghaende int diicweer, dair Jan Venidau nv in sit, tote den kerckweer toe. Ende den kerckweer alle. Voirt soe maeckt hi hoir noch die smaltiende van Jan Venidau tot Hellorde toe. Ende hier moet si af elcs jaers gheven ende betalen viertich scellinghe Hollantsche drie daghe voer Sinte Jans daghe te midde zomer. Ende die te leveren tot Altena voir die brugge. Ende dese voirscreven tyende heeft ver Agnese voirghenoemt van ons ontfaen. Ende dair in hebben wi si gheloeft ende gheloven te houden als ene man sine vrouwen sculdich is te houdene in hore rechter lijftochten. Ende is dat zake dat ver Angnese voirghenoemt gheboirte wint bi heren Jan voirscreven soe sel die gheboert na ver Angnesen hore moeder doet dese voirscreven tyenden van ons houden te rechten erfleem behouden ons rechts alsulcke anders haren ghoede dat wi hair gheloeft heeft te maken als die brieve houden die ghemaect siin van horen huweliken ghoede. Voirt heeft hier her Jan voirghenoemt gheloeft voir ons voir hem selven ende voir Jan erfghenamen wair dat zake dat ver Agnese, siin wiif, boerghenoemt enighe ghebrecke hadde in der voirscreven tienden van hare somme van viifte ende tseventich ponden Hollantsch siaers zoe soude hi hoir dat voldoen den viertyen merghen lands die hi van ons houdende, ghelegghen siin in den ambacht vander Dussene aen Jans land van Dronghelen, sins broeders, dar Jans voirscreven molen op staet. Hier over waren alle onse mannen Dideric van Weerthusen, Gijsbrecht van Andel, Jan Uter Spike, Eemond van Emmicoven, ende Gieliis Lodenzoen. In orkonden ende in kennisen der waerheit hebben wi Willem van Hoirne, heere van Altena, voirscreven, desen brief bezeghelt met onsen zeghele aenhanghende. Ghegheven int jaer ons heren m^occc^o drie ende twintich des donredaghes na Sente Adolfsdach.

Ende want wi scepene voirscreven desen brief ongherazeert, onghecanseleert, gans ende ghave ghelesen ende ghezeghelt ghesien hebben, soe hebben wi onse zeghele aen dese voirscreven brieve ghedaen, desen wtstaert tot eenen tuich der waerheit int jaer ons heren m^occc^o neghen ende viiftich op Sente Katerinen dach.

II. Gijsbert Venedau, knaap, leenmangetuige, d.d. 17-4-1370.⁹⁵

Wi Willem, here van Oesterhout, ridder, ende Willem van Dalem, here van Donghen, cnaep, doen cond allen luden manne een ghesilde gheweest heeft tusschen mi Willem, here van Oesterhout aen d'een side ende mi Willem van Dalem aen d'ander side. Soe zijn wij bi rade ende goetduncken onser ghemeenre vriende overeen ghedraghen in deser maniren alse hier na

⁹⁴ HUA, Verzameling Van Buchel-Booth, inv.nr. 453, d.d. 16-6-1323.

⁹⁵ Drossaers, Domeinraad I, inv.nr. 496, d.d. 14-7-1370.

bescreven staet. Dat is te weten dat ic Willem van Dalem voersreven opdraghen sel ende man werden mijns liefs heere ende oems des here van Oesterhout ende zijnre nacomelinghen heeren van Oesterhout een hoeve lands inden lande van Altena, gheleghen gheliker wijs alse heer Roelof mijn vader dien God ghenandich zij gheloeft hadde, ende dese hoeve lands sel ic Willem voirsreven hem opdraghen tusschen nv ende bamis naest comende, welke hoeve lands voirsreven mijn lieve here ende oem voirsreven ende zijn nacomelinghen heeren van Oesterhout mi ende minen nacomelinghen verlyen zullen te houden tote enen rechten erfleen. Voirt zijnt vorwaerden tusschen ons beyden, wair dat zake, dat eniche lude van Oesterhout ofte van Donghen eniche wildert ingheslegghen hadden oft vercijnst doen in des anders heerlicheydt dat die luden van gheenre ziden enichen scade daer of hebben zonder mair, wair dat zake, die wij eendrachtelijke onderlinghe onse land pielden.⁹⁶ Soe soude die heerlicheydt ende den cijns gaen daert sculdich wair ende gaen na der palinghen.⁹⁷ Ende hier mede soudent wij onderlinghe d'een ieghens den andere verlijet ende gheeffent wesen van allen discoirde ende twist wair af dat die rueroirde ofte toecomende mochte resen tote desen daghe toe. Voirt gheloven wij d'een den andere dat alle brieven die voirt den daad des briefs ghemaect waren bliven sullen volcomenlijc in alle hoere macht ende virwyt (?) alse ghemaect sijn. In orconde desen brieven beseghelt mit onsen seghelen. Ende om die mere zekerheydt so hebben wij ghebeden ende bidden heren Dieric van Oesterhout, ridder, ende Ghisebrecht Venidau, knaep, dat si desen brief met ons beseghelen willen met hoeren seghelen. Ende wij Dieric van Oesterhout, ridder, ende Ghisebrecht Venidau, knaep, om beden wil ende verzoeken des heren van Oesterhout ende Willems van Dalem voirscreven hebben desen brief met hem beseghelt in kennisse der waerheydt met onsen zeghelen. Int iaer ons heren m^o ccc^o rnde tseventich des woensdachs in die paschdaghe.

III. Zoen in verband met de doodslag van Jan van Hoorn, d.d. 26-7-1387.⁹⁸

Dese personen na ghesceit⁹⁹ hebben verborcht¹⁰⁰ die zoene van Jan van Hoorn die temette doet ghescoten wart in der stede reyse, te houden ende te doen houden, alse onse lieve here van Hollant die tot Hoesde zeide.

tsvriedagh na Jacobi anno lxxxvii.

Item Gheerit Noot,

Item Michiel, sijn zoen, betoche voer een vierde van tsvadersweghe, ghesamenderhant.

Item Jan Venenddau,

Item Gherrit Venenddau, sijn broeder, betoche voer een vierde van tsvadersweghe, ghesamenderhant.

Item Baertwijn Ghisebertsz.,

Item Baertwijn Cleysz., betoche voer een vierde deel vande moedersweghe, ghesamenderhant.

Item Rutgheer Jan Scoutensz.,

Item Riquijn Willemsz., betoche voer een vierde vande moedersweghe, ghesamenderhant.

⁹⁶ Afpalen, afbakenen.

⁹⁷ Grensregeling van landerijen.

⁹⁸ RAD, Dordrecht (toegang 1), inv.nr. 4 (klepboek), fol. 24 (akte 99), d.d. 26-7-1387.

⁹⁹ Oordeel, rechtspraak.

¹⁰⁰ Zich borg stellen.

Verwijzingen naar gedrukte bronnen en literatuur

Matthys Balen Jansz., *Beschryvinge Der Stad Dordrecht* (Dordrecht, 1677). [Dordrecht]

H. van Bavel O. Praem, *Inventaris van het archief van de Heusdense Cisterciënzerkloosters Mariënkroon en Mariëndonk* ('s-Hertogenbosch, 1972). Rijksarchief in Noord-Brabant. Inventarisreeks nr. 10 [Heusdense Cisterciënzerkloosters]

S.W.A. Drossaers, *Het archief van de Nassauschen Domeinraad*. Eerste deel ('s-Gravenhage, 1948). Regestenlijst. [Domeinraad I]

J.L. van der Gouw, *Rekeningen van de domeinen van Putten, 1379-1429*. Deel II: rekeningen 1420-1429. Deel III: teksten en regesten 1229-1430 ('s-Gravenhage, 1980). RPG Grote Serie 171. [Putten-2]

G.J. van Gelder, Het welgeboren geslacht Venedau uit de Grote Waard, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 56 (2001). [Venedau]

J.P.C.A. Hendriks, *Dussen. Onuitgegeven bronnen betreffende Dussen, 1305-1421* (Tilburg, 1983). Typoschrift. [Dussen]

B. de Keijzer, *De oudste lijst van leenmannen van de Bisschop van Utrecht, 1379* (Hilversum, 2015). [Leenmannen van de Bisschop]

J.C. Kort, Repertorium op de lenen van de hofstede Strijen, 1290-1650, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 34 (1979). [Leenkamer Strijen]

J.C. Kort, Repertorium op de lenen van de Hofstede Altena, 1232-1650, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 40 (1985). [Leenkamer Altena]

J.C. Kort, Repertorium op de grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard, 1276-1650, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 51 (1996). [Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard]

J.C. Kort, Repertorium op de lenen van de hofstede Brederode, 1264-1803, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 52 (1997). [Leenkamer Eemstein]

J.C. Kort, Een leen, gehouden van Hannart de Voogd, 1356-1619, in: *Genealogische tijdschrift voor Midden- en West-Noord-Brabant en de Bommelerwaard* jrg. 28 (2004). [Leenkamer De Voogd]

J.C. Kort, Repertorium op de lenen, gehouden van Willem van Duvenvoorde, of van de hofstede Oosterhout, 1325-1645 (1654), in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 61 (2006). [Leenkamer Oosterhout]

A.J. Maris, *Repertorium op de Stichtse leenprotocollen uit het landsheerlijk tijdvak. I. De Nederstichtse leenacten (1394-1581)* ('s-Gravenhage, 1956). [Lenen Nedersticht]

Michel Pastoureau et Michel Popoff, *L'armorial Bellenville* (Lathuile – Haute-Savoie, 2004). Met een facsimile van het wapenboek. [Wapenboek Bellenville]

Frans van Mieris, *Groot Charterboek der Graaven van Holland, van Zeeland en Heeren van Vriesland, beginnende Met de eerste en oudste Brieven van die Landstreeken, en eindigende met den dood van onze Gravinne, Vrouwe Jacoba van Beyere, in 4 delen* (Leyden, 1753-1756). [Van Mieris]

J.-Th. de Raadt, *Sceaux Armoriés des Pays-Bas et des Pays Avoisinants. Recueil historique et héraldique*. Deel I en II (Bruxelles, 1898), deel III (1900), deel IV (1901). [Sceaux Armoriés]

J.G.M. Sanders, *Kartuizerklooster 'Het Hollandse Huis'* ('s-Hertogenbosch, 1984). Inventarisreeks nr. 34 Rijksarchief Noord-Brabant [Kartuizerklooster]

Internet

Registers van de Hollandse grafelijkheid, 1299-1345. Bewerking van ruim 3.500 oorkonden openbaar te raadplegen op de website van het Huygens ING (www.huygens.knaw.nl).

Repertoria op de leenkamers. Alle bewerkingen (repertoria) van leenkamers, ook de niet gepubliceerde, zijn voor iedereen openbaar te raadplegen op de Hollandse Genealogische Databank (www.hogenda.nl).

Afkortingen

BHIC	Brabants Historisch Informatie Centrum
HUA	Het Utrechts Archief
NA	Nationaal Archief
RAD	Regionaal Archief Dordrecht